STQARRIJA TAL-KUMITAT PERMANENTI DWAR L-AFFARIJIET SOĊJALI TAL-PARLAMENT

Il-Kumitat Parlamentari dwar l-Affarijiet Soċjali jkompli jiddiskuti l-Qorti tal-Familja – Stadju ta' Medjazzjoni

Il-proċess ta' medjazzjoni fil-Qorti tal-Familja huwa sistema fejn medjatur indipendenti u imparzjali jidħol bejn il-koppja bil-ħsieb li jwassalhom għal ftehim. Il-proċess ta' medjazzjoni huwa dritt mogħti lil kull koppja mill-Istat mingħajr ħlas. Il-medjazzjoni fil-Qorti tal-Familja tintuża fil-bidu tal-każi ta' separazzjoni jew meta koppja tkun diġà sseparat u jinqala' l-bżonn li jinbidlu l-kundizzjonijiet tas-separazzjoni. Il-medjazzjoni tista' twassal għal separazzjoni bonarja permezz ta' kuntratt, u jekk dan it-tentattiv ifalli, il-każ jispiċċa quddiem il-Qorti.

Il-medjazzjoni tista' ssir ukoll fil-każijiet ta' tilwim li jiżviluppa bejn koppji mhux miżżewġa għar-rigward ta' wlied imnissla barra mir-rabta taż-żwieġ. L-uffiċjali tal-Qorti s-Sur Aldo Testone, Direttur tal-Qrati Ċivili u Tribunali, is-Sinj. Mary Lourdes Lautier, Deputat Reġistratur u s-Sinj Carmen Borg, Koordinatriċi tal-Medjazzjoni tal-Familja spjegaw kif l-aħjar interessi tat-tfal jipprevalu f'kull stadju tal-medjazzjoni. B'kollox il-Qorti tal-Familja tħaddem 10 medjaturi. Huma jingħataw taħriġ kemm qabel u anki wara li jinħatru. Is-servizz ta' professjonisti bħal *social workers*, psikologi, terapisti tal-familja u l-avukati tat-tfal huwa wkoll użat mill-Qorti tal-Familja fil-proċess tal-medjazzjoni, meta l-imsemmija Qorti tħoss il-bżonn dejjem fl-interess tat-tfal.

Fl-ewwel stadju tal-medjazzjoni, il-medjatur jgħin lill-familja billi jipprova jwassal lill-koppja għar-rikonċiljazzjoni. Jekk dan ma jkunx possibbli, il-medjatur jassisti lill-koppja sabiex jintlaħaq ftehim dwar il-kundizzjonijiet u l-konsegwenzi tal-firda (ftehim bonarju). Il-koppja trid tifhem x'inhuma l-konsegwenzi tad-deċiżjonijiet meħuda sabiex jintlaħaq qbil dwar separazzjoni konsenswali u jifhmu anki x'effett tista' twassal is-separazzjoni fuq it-tfal. Il-proċess ta' medjazzjoni huwa aktar prattiku minn kawża ċivili għaliex il-problema tista' tiġi solvuta f'inqas żmien u l-ispejjeż marbuta mal-proċess ta' medjazzjoni huma inqas minn dik ċivili. Il-medjazzjoni ssir f'ambjent informali u joffri lok għal diskussjoni raġunata quddiem medjatur li jgħin lill- koppja jiddibattu u jipparteċipaw fi ftehim. Il-kunfidenzjalità hija miżmuma għaliex il-laqgħa ssir fil-magħluq, għalhekk il-koppja tista' titkellem liberament, filwaqt li l-medjatur huwa marbut bis-sigriet, kif ukoll eżentat milli jiġi mħarrek biex jixhed jekk il-koppja tipproċedi b'kawża. Għalhekk permezz tas-sehem tagħhom matul il-proċess kollu, il-koppja tkun taf fejn ser jaslu fil-ftehim finali tagħhom. Fil-medjazzjoni m'hemmx rebbieħ u tellief, iżda li l-mara u raġel jiftehmu, speċjalment għall-interessi tat-tfal (jekk ikun hemm).
Il-proċess ta' medjazzjoni jinbeda permezz ta' ittra li tiġi ppreżentata fir-Reġistru tal-Qorti tal-Familja u li tista' tkun talba għal separazzjoni, manteniment, kura u kustodja tat-tfal, kustodja għat-tfal, aċċess għall-minuri u emenda għal kuntratt li jkun diġà sar – dejjem jekk il-koppja tiftiehem. Tista' ssir ukoll Nota, jiġifieri kuntratt preparat min-nutar u n-Nota tiġi ffirmata minn żewġ avukati. Il-Kuntratt l-ewwel imur għand il-medjatur, jispjega x'fih il-kuntratt u wara jmur għand l-Imħallef jew Maġistrat fil-każ tal-Qorti ta' Għawdex. Madankollu meta l-Imħallef/Maġistrat iħoss li fil-kuntratt ikun hemm xi nuqqasijiet li ma jissalvagwardjawx l-interessi tat-tfal, bħal manteniment, l-Imħallef/Maġistrat jixtarr il-formoli tat-taxxi u l-qligħ, il-kera u d-dejn tal-koppja. Fejn jidħol aċċess tat-tfal, kollox jiġi evalwat, anke l-ħinijiet tax-xogħol tal-ġenituri. Tingħata attenzjoni biex kemm jista' jkun l-aħwa ma jiġux mifruda minn xulxin u jekk ikun il-każ ġieli jitqabbad psikologu jew *social worker* biex jirrapporta dwar il-każ. Kollox isir fl-interess suprem tal-minuri u l-familja."

Fit-tabella t'hawn taħt wieħed jista' jifhem aħjar ix-xogħol li jsir mill-Qorti tal-Familja – Sezzjoni Medjazzjoni. Filwaqt li n-numru ta' każijiet (mhux koppji jew persuni) introdotti ma jurix xi żieda allarmanti, xorta waħda dawn il-każijiet irreġistraw żieda ta' 11% f'erba' snin u dan jista' jitfa' pressjoni fuq ir-riżorsi ta' din il-Qorti.

	2004	2005	2006	2007	2008
Każijiet Introdotti – Ittri*	673	632	688	664	756
Kemm ġew approvati kuntratti preparati min-nutara permezz ta' nota	387	420	330	336	307
Kemm irrikonċiljaw; Ċedew	37	111	100	85	113
Kemm għamlu ftehim bonarju permezz tal-medjazzjoni li wara ġew preżentati b'Nota min-Nutar	390	590	505	539	533
Kemm kienu awtorizzati jmexxu b'kawża	198	274	294	269	229

Kemm ippreżentaw kawża ta' separazzjoni	142	149	120	177	131
Numru ta' kawżi (ċitazzjonijiet) li ġew deċiżi	77	64	67	63	47

* Din it-tabella tindika każijiet u mhux persuni jew koppji

Qed isir xogħol sabiex il-Qorti tal-Familja jkollha statistika li tirrifletti n-numru ta' koppji u dettalji ulterjuri ta' kull każ. Dan qed isir dejjem b'rispett sħiħ lejn il-privatezza u l-kunfidenzjalità tal-persuni u evidentament din ser tgħin aħjar kemm l-operat tal-Qorti nnifsu, kif ukoll akkademiċi fil-qasam tal-familja u l-leġislatur nnifsu.

Il-Qorti tal-Familja għandha wkoll sede kriminali li tittratta l-każijiet kollha li għandhom x'jaqsmu mal-familja. Dawn il-każijiet huma ttrattati minn Maġistrat wieħed u l-Kumitat sema' kif Maġistrat wieħed jippermetti aktar ugwaljanza u anqas preċedenti milli jkollok żewġ Maġistrati. Il-kawżi kriminali jinkludu delitti u kontravenzjonijiet marbuta ma' vjolenza domestika; każijiet ta' nuqqas ta' osservazzjoni tal-obbligi dwar il-manteniment u aċċess. Madankollu meta ma jiġix onorat digriet, min isofri jista' jressaq lill-parti l-oħra quddiem il-Maġistrat permezz ta' kwerela. Kien hawnhekk meta l-Onor Justyne Caruana spjegat kif f'Għawdex dawn il-każi kriminali jinstemgħu ma' każijiet oħra tad-Distrett quddiem kulħadd, b'detriment lejn il-privatezza tal-koppja u anqas libertà ta' kif wieħed jitkellem. Għal kuntrarju ta' dak li jiġri f'Malta, persuni preżenti fil-Qorti ta' Għawdex jistgħu jisimgħu l-problemi tal-koppja konċernata.

Il-Membri tal-Kumitat dwar l-Affarijiet Soċjali ddiskutew ukoll l-Att dwar iż-Żwieġ, Kapitolu 255 tal-Liġijiet ta' Malta. Dan l-Att jirregola ż-żwiġijiet u jipprovdi dwar ħwejjeġ li għandhom x'jaqsmu maż-żwiġijiet kattoliċi jew anċillari għalihom. Il-Kumitat sema' kif meta koppja tagħmel talba lit-Tribunal Ekkleżjastiku (Tal-Knisja) u din tintlaqa', il-Qorti tissospendi l-proċedura li tkun inbdiet quddiemha għall-annullament ta' dak iż-żwieġ. Il-Qorti ma terġax issir kompetenti sakemm il-każ ikun irtirat minn quddiem it-Tribunal jew dikjarat qatt ma sar. Mill-2004 sa l-2009, kien hemm 252-il każ li twaqqfu milli jibdew proċeduri ta' annullament quddiem il-Qorti tal-Familja, għaliex kienu bdew proċeduri oħrajn quddiem it-Tribunal Ekkleżjastiku (Tal-Knisja).

Il-Membri tal-Kumitat qablu sabiex issir diskussjoni fuq kif l-interessi tat-tfal jistgħu jkunu aktar mħarsa, b'mod partikolari fl-istadju meta ma jkunx hemm qbil (kontenzjuż) u l-interessi tal-kbar jipperikolaw l-interessi tat-tfal. Intqal kif Malta għandha tinforza l-liġijiet eżistenti billi tinkorpora l-Konvenzjoni tat-Tfal tan-Nazzjonijiet Uniti fil-liġijiet lokali u tagħti aktar drittijiet lit-tfal bħal *guardian ad litem*, u assistenza professjonali awtomatika lit-tfal fil-Qrati. Ġie diskuss ukoll il-possibilità tal-introduzzjoni tal-Att dwar it-Tfal, simili għal dik Awstraljana. Il-Membri ddiskutew ukoll leġislazzjoni bħal dik tar-Renju Unit, li tirrikonoxxi l-fetu fil-ġuf u fejn tkun tista' tinħareġ *care order* fuq omm li tkun qed tpoġġi l-ħajja tal-fetu fil-periklu. Intqal ukoll kif il-leġislatur irid jieħu ħsieb l-interessi ta' trabi fil-ġuf, speċjalment meta l-koppja tkun qed tissepara qabel ma t-tarbija titwieled.

Il-laqgħa tmexxiet mill-Onor Edwin Vassallo u pparteċipaw l-Onor Justyne Caruana, l-Onor Frederick Azzopardi, u l-Onor. Anthony Zammit.

DOI – 29.05.2009